

מסכת תמורה פרק ו' - "כָּל הָאָסוּרִין"

1. כח, א

כח, א מתניתין

כ"י

מתני'

כל האסורין [לגבי מזבח] **אסורין בכל שהן**. אפי' נתערבו אחד באלף וכולן אסורין למזבח אם אינו ניכר וכולהו משכחת להו דאינן ניכרין אבל טרפה לא משכחת לה אלא כדמוקים לה במסכת זבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו (דף עד). כגון שנתערבה דרוסת הזאב בנקיבת הקוף אי נמי בולד טרפה ואליאב דר"א דאמר לא יקרב:

גמ'

יקשיא לן. התם מאי אפי' דקאמר דהא קתני כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות דמשמע אחד מן הזבחים נתערב בהרבה חטאות המתות ואפי' אחד דהיתר ברבוא דאיסור כולן ימותו ומאי קאמר פשיטא לן דכ"ש דכי הוי איסורא יותר טפי (גבי איסור) פשיטא דימותו דהא איסור רובא:

ומשנינן. התם דהכי קתני כל הזבחים שנתערב בהן אחד מחטאות המתות דמשמע דחדא חטאת נתערבה בזבחים כשהיו הרבה ואפילו אחת דאיסור ברבוא דהיתר כולן ימותו ולא בטיל חד בנייהו ולמה לי למיהדר ולמיתני הכא:

התם הוא. גבי חטאות המתות ושור הנסקל:

דאיסורי הנאה ניהו. ומשום הכי חשיבי ולא בטיל:

אבל הני דמתני' רובע ונרבע דמותרין באכילה להדיוט דבהכי עסקינן שרבע או נרבע על פי עד אחד דאינה נסקלת בכך או שהבעלים הודו ומודה בקנס פטור אימא ליבטלו קמ"ל מתניתין: ובזבחים (גרסי') תו ואי אשמועינן הא דתמורה ה"א הכא הוא דלגובה מאיס ומשום הכי לא בטלי וירעו עד שישתאבו ויאכלם ההדיוט אבל מילתא דלהדיוט נמי אסורה אימא ליבטלו קמ"ל התם ימותו דאפי' לגבי הדיוט לא בטיל דאי בטיל לימא ירעו עד שיוממו ויפדו ויאכלם הדיוט: תנינא התם בזבחים (ברובע) אחד מן הזבחים שנתערב ברובע ונרבע דחולין ירעו עד שישתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהם קרבן מאותו המין. כלומר ממין אותו קרבן שנתערב בהן אם שלמים היו יביא בדמי יפה שבהן שלמים דיד הקדש על העליונה ואם עולה היתה יביא בדמי היפה עולה אלמא שמעי מהתם דלא בטלי ברובא:

חדא בחולין. מתני' דהכא מיירי בנתערבו כשהן חולין ואחר כך הקדישן וההיא דזבחים מיירי דנתערבו כשהן קדושים דהתם קתני כל הזבחים:

אבל הכא גבי חולין דלא מאיסי בשעת תערובות דלא שייך בהו חלק גבוה אימא ליבטלו וכי מקדיש להו קדשי שפיר דהא כבר איבטיל ליה איסור וליקרבו קמ"ל: ובזבחים קפריך ניתני הא דתמורה ולא בעי הא דזבחים ומשני הכא תקנתא איצטריכא ליה להכי הדר תנא לה הכא בזבחים דהתם בתמורה תנא אוסורין בכל שהן ולא תנא תקנתא והכא תנא תקנתא ימכרו ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין:

כָּל הָאָסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, אוֹסְרִין, בְּכֹל שֶׁהֵן; הַרֹבֵעַ, וְהַנֶּרְבֵּעַ, וְהַמּוֹקֵצָה, וְהַנֶּעֱבֵד, וְהָאֵתָנוּן, וּמִחֵיד, וְהַנְּלָאִים, וְהַטְּרֵפָה, וְיוֹצֵא דוֹפָן.

איזהו "מוקצה"?

המוקצה לעבודה זרה, הוא - אָסוּר, וְמָה שֶׁעָלִיו - מוֹתֵר.

ואיזהו "הנעבד"?

כָּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, הוּא וְמָה שֶׁעָלִיו - אָסוּר. וְזֶה וְזֶה - מוֹתֵר בְּאִכְלָה.

גמרא

אמר מר: "אוסרין בכל שהן".

דלא בטלי ברובא.

תנינא: "כָּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּתְעַרְבוּ בִּ: חֲטָאוֹת מֵתוֹת,

או בְּשׂוֹר הַנִּסְקָל,

אֶפְיֵלוּ אֶחָד בְּרֹבֵא יְמוֹתוֹ" (זבחים ע:).

יקשיא לן: מאי קאמר!

הכי קתני:

נתערבו בהן מחטאות מתות או שור הנסקל - אפילו ברבוא ימותו.

איצטריה,

סלקא דעתך אמינא:

התם הוא - איסורי הנאה,

אבל הכא - דלאו איסורי הנאה, אימא: ליבטל ברובא, קא משמע לן.

ורובע ונרבע נמי תנינא:

"נִתְעַרְבוּ רוֹבֵעַ וְנֶרְבֵּעַ - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאבוּ,

וְיִמְכְרוּ,

וְיָבִיא בְּדָמֵי יִפָּה שְׁבָהוּ מְאוֹתוֹ הַמִּין" (זבחים עא:).

אמר רב פהנא,

אמריתה לשמעתא קמיה דרב שימי בר אשי,

אמר לי:

חדא בחולין,

וחדא בקדשים.

וצריכי,

דאי אשמועינן גבי קדשים - משום דמאיסי,

אבל גבי חולין - אימא: ליבטלי.

וּבְחֻלִין נְמִי תְנִינָא:

"וְאֵלֹהֵי אֱסוּרִין וְאוּסְרִין בְּכָל שְׁהוּ: יִין נֶסֶךְ,

וְעִבּוּדָה זְרָה,

וְצִיפְרֵי מְצוּרָע,

וְעוֹרוֹת לְבוּבִין,

וְשִׁיעַר נְזִיר,

וּפְטָר חֲמוֹר,

וּבֶשֶׁר בְּחֵלֶב,

וְשׂוֹר הַנִּסְקָל,

וְעִגְלָה עֲרוּפָה,

וְחֻלִין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְעֶזְרָה,

וְשִׁיעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח - הֵרִי אֵלֹהֵי אֱסוּרִין,

וְאוּסְרִין בְּכָל שְׁהוּ" (עבודה זרה עד.)!

כָּס"י

וּבְחֻלִין נְמִי תְנִינָא. דאפילו בחולין ממש לא בטלי ברובא בעלי חיים וכל הנך דחשיבי: ועורות לבובין. מפרש במסכת ע"ז (דף לב.) שנוקבין כנגד הלב עגול בדרך אותו נקב הוציאו האימורין והקטירום לעבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה:

וְשִׁיעַר נְזִיר. אסור בהנאה דבעי שילוח תחת הדוד:

וּבֶשֶׁר בְּחֵלֶב. חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ושוב נתערבה באלף חתיכות כולן אסורות ואלבא דמאן דאמר בשר בחלב אסור בהנאה בשחיטת חולין בפרק כל הבשר (דף קיד.):

מֵאֵי שְׂנֵא הַתָּם. בקדשים דתני איסורי הנאה כגון חטאות המתות ושור הנסקל ואיסורי אכילה כגון טרפה בהדי הדדי:

תְּעִרְוֵת דְחֻלִין כו'. כלומר דגבי מסכת עבודת כוכבים הוי תערובת דחולין איפסיק ותני איסורי הנאה לחוד דקתני ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן ואוסרין בהנאה יין נסך והדר תני בשיטה אחריתי ואלו דברים שאינן אסורין איסור הנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כו' מיסתברא קאי גבי מסכת עבודת כוכבים משום דבעי לפרושי איסורי דין נסך דדמיין ליה דהם נמי אסורין בהנאה: הכא נמי גבי זבחים דדמיין ליה דכולהו אסורין לבבוח:

צְרִיכִי,

דְּאֵי אֲשַׁמְעִינן הֵתָם - אִיסוּרֵי הַנְּאָה, דְּלֹא בְּטָלִי

אֲבָל הֵכָא לִיבְטָלִי.

וְאֵי אֲשַׁמְעִינן הֵכָא - דְּלִגְבוּהַ דְּמֵאִים,

אֲבָל לְהַדְיוּט - אִימָא: אִיסוּרֵי הַנְּאָה לִיבְטָלוּ בְּרוּבָא,

קָא מִשְׁמַע לָן.

2. כח, א-ב

רש"י

מן הבהמה. משמע ולא כל הבהמה: והלא דין הוא. ולא צריך קרא: חורש בשור ובחמור יוכיח. שמותר לגבוה אם הקדישו אחרי כן: טול לך מה שהבאת. דלאו פירכא היא מהאי טעמא: הרי שנתעבדה עבירה בשני עדים. כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהוא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה: על פי עד אחד או על פי הבעלים. דליכא מיתה מנין לך שאסור לגבוה אי לא קרא: אני אדיננו. ולא צריך קרא: הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה. דכיון דאמר חכם מום קבוע הוא פסול מהקרבה: פוסלתו מאכילה. שהרי בסקילה הוא: ציפוייהן. אם סיככה עליו שום דבר לאחר שנתנו לה מותר הציפוי לבא לבית לעשות ריקועין למזבח דהתורה לא אסרה אלא גם שניהן ולא ציפוייהן: נעבד שציפוייהן אסור. דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם וגו': נעבד שעשאוהו עבודת כוכבים אינו דין שיהא הוא אסור לגבוה. נהי דלהדיט לא מיתסר דאין בעלי חיים אסורין כדאמרן טעמא לקמן אבל לגבוה מיהא אסור הואיל וציפויין אסור אפי' בהנאה להדיט וקרא למה לי: או חילוף. אי לא כתיב קרא איכא לחלופי דינא: נעבד שהוא מותר. דלא אשכחן דאסור: הכי קאמר א"כ ביטלת לא תחמוד כו'. הלכך ליכא למימר או חילוף הואיל ומדינא אתיא דאסור נעבד לגבוה לא צריך קרא דקאמר: אני אקיימנו כו'. הלכך איכא למימר או חילוף והואיל והוא מותר אפילו לגבוה ציפויין מותר: ת"ל מן הבקר ולא כל הבקר להוציא את הנעבד. דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ציפויין אסור אף להדיט דקרינא ביה לא תחמוד וגו': בית גליא. לשון גובה (ל"א) בית כלייא כמו כלוא כליון ל"א בית כריא בית הכסא לשון כרו שוחה (ירמיהו יח):

"וְרוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ".

מְנַלן דְּאִסְרִי לְגִבוּהַ?

דְּתַנּוּ רַבָּנָן:

"מִן הַבְּהֵמָה"¹⁷⁷ (ויקרא א, ב) - לְהוֹצִיא רוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ.

וְהֲלֵא דִין הוּא: וְמָה בְּעַל מוֹם, שְׁלֵא נִתְעַבְדָּה בְּהַ עֲבִירָה - פְּסוּל לְגַבֵּי מִזְבַּח. רוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ שְׁנֵעַבְדָּה בְּהַ עֲבִירָה - אִינוּ דִין שְׁאִסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבַּח? חוֹרֵשׁ בְּשׂוֹר וְחִמּוֹר יוֹכִיחַ, שְׁנֵתְעַבְדָּה בּוֹ עֲבִירָה וּמוֹתֵר לְגַבֵּי מִזְבַּח. מָה לְחוֹרֵשׁ בְּשׂוֹר וְחִמּוֹר, שְׁאִין חַיִּיבִין מִיתָה, תֵּאמֵר בְּרוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ שְׁחִיבִין מִיתָה. טוֹל לָךְ מָה שֶׁהִבֵּאתָ, הֲרִי שְׁנֵתְעַבְדָּה בְּהַ עֲבִירָה בְּשֵׁנֵי עֵדִים, נִעַבְדָּה בְּהַ עֲבִירָה עַל פִּי עֵד אֶחָד, אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים - מִנֵּין? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן:

אֲנִי דָן:

וְמָה בְּעַל מוֹם, שְׁאִין הִתְרַאֵת שְׁנֵי עֵדִים פּוֹסְלָתוֹ מֵאֲכִילָה - הוֹדָאת עַד אֶחָד, פּוֹסְלָתוֹ מֵהַקְרָבָה. בְּרוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ שֶׁהוֹדָאת שְׁנֵי עֵדִים פּוֹסְלָתוֹ מֵאֲכִילָה - אִינוּ דִין: שֶׁהוֹדָאת עַד אֶחָד פּוֹסְלָתוֹ מֵהַקְרָבָה?!

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "מִן הַבְּהֵמָה" - לְהוֹצִיא רוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ - וְהָא אֲתִיָּא מְדִינָא¹⁷⁸!

כח, ב

אָמַר רַב אֲשִׁי:

מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִימַר: מַעֲיָקְרָא דְּדִינָא פִּירְכָּא,

מָה לְבַעַל מוֹם שְׁכֵן מוֹמוֹ נִיכָר, תֵּאמֵר בְּרוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ שְׁאִין מוֹמוֹ נִיכָר, הוֹאִיל וְאִין מוֹמוֹ נִיכָר - יְהָא כְּשֵׁר לְגַבֵּי מִזְבַּח!

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "מִן הַבְּהֵמָה" (ויקרא א, ב) - לְהוֹצִיא רוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ.

"מִן הַבְּקָר" (ויקרא א, ב) - לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבֵד.

וְהֲלֵא דִין הוּא: וְמָה אֲתֵּן וּמַחִיר - שְׁצִיפּוּיִן מוֹתְרִין, הוּ אֲסוּרִין.

נִעַבְד שְׁצִיפּוּיִן אֲסוּר - אִינוּ דִין שֶׁהוּא אֲסוּר?!

אוֹ חִילוּף: וְמָה אֲתֵּן וּמַחִיר שֶׁהוּן אֲסוּרִין, צִיפּוּיָהוּ מוֹתְרִין.

נִעַבְד שְׁמוֹתֵר יְהָא צִיפּוּיִן מוֹתְרִין?!

אִם כֵּן בִּיטּוּלָתָּ: "לֹא תַחְמוֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחָתָ לָךְ"¹⁷⁹ (דברים ז, כה),

אֲנִי אֶקְיָיְמֵנו "לֹא תַחְמוֹד כֶּסֶף וְזָהָב" בְּדָבָר שְׁאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אֲבָל בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, הוֹאִיל וְהוּן מוֹתְרִין יְכוּל יְהָא צִיפּוּיִן מוֹתְרִין?

תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "מִן הַבְּקָר" - לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבֵד.

מִתְקִיף לָהּ רַב חֲנִינְיָא:

טַעְמָא דְּמַעֲטִיָּה קָרָא,

הָא לֹא מַעֲטִיָּה קָרָא - צִיפּוּיִן מוֹתְרִין?!

וְהִקְתִּיב: "וְאִפְדֹתֶם אֶת שְׁמֵם"¹⁸⁰ (דברים יב, ג) - כָּל הָעֲשׂוּי לְשֵׁמֶם!

הֵהוּא - לְכַנּוֹת לָהֶם שֵׁם הוּא דְּאֲתָא,

ל"בֵּית גְּלִיָּא" - קְרִינּוּ: "בֵּית פְּרִיָּא".

"פְּנֵי הַמּוֹלֵךְ" - "פְּנֵי כְּלָב"

"עֵין כֹּחַ" - "עֵין קוּץ".

וְאִיפּוּךְ אָנָּא:

"מִן הַבְּהֵמָה" - לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּעֱבֵד,

"מִן הַבְּקָר" - לְהוֹצִיא רוֹבֵעַ וְנֹרְבֵעַ!

¹⁷⁷ דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַת אֱלֹהִים אֲדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵכֶם

¹⁷⁸ שִׁטָּה מְקוּבָצֶת. גִּירְסַת וִילְנָא: (לֹא אֲתָא)

¹⁷⁹ כִּסְיֵילִי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׁרְפוּן בְּאֵשׁ לֹא תַחְמוֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחָתָ לָךְ כֵּן תִּקְשֵׁ בּוֹ כִּי תֹעֲבַת ה' אֲלֵיהֶם הוּא

¹⁸⁰ וְנִתְצַתֶם אֶת מִזְבְּחֵיכֶם וְשִׁבְרֵתֶם אֶת מִצְבְּתֵיכֶם וְאִשְׁדִּיחֶם תִּשְׁרְפוּן בְּאֵשׁ וְכִסְיֵילִי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִפְדֹתֶם אֶת שְׁמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא

רַש"י

מעניינא דקרא. דאשכחן דברובע נסיב קרא בהמה ובדבר עבודת כוכבים נסיב לשון בקר: **מוקצה**. שהקצהו לצורך תקרובת עבודת כוכבים: **את הנוגח**. שהמית את האדם בעד אחד דלא מיסתקיל: **אם נאמר רובע**. דאסור להקרבה והלא שניהם שוין דאם היו בי עדים בדבר שניהם נסקלין: **נוגח לא עשה בו אונס כרצון**. לענין סקילה דתנן (ב"ק דף לט.) שור האיציטדין אינו חייב סקילה שנאמר שור כי גח ולא שיגחוהו אחרים: **משלם עליו את הכופר**. אע"פ שהשור נסקל: **והאי תנא מיייתי מהכא**. דרובע ונרבע אסורין לגבוה: שרוע וקלוט ל"ג: **שהן אסורין**. להקרבה: רובע ונרבע דבר ערוה מוקצה ונעבד דבר עבודת כוכבים: **מזוהם**. שמוציא זיעה ומסריח: **מן הכבשים וגו'**. קרא אחרינא אם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה:

התם - מעניינא דקרא, והכא - מעניינא דקרא¹⁸¹, כתיב גבי בהמה: **"ואיש כי יתן שכבתו בבהמה מות יומת"**¹⁸² (ויקרא כ, טו-טז). גבי בקר כתיב: **"וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב"** (תהלים קו, כ).

"מן הצאן"¹⁸³ (ויקרא א, ב) - להוציא את המוקצה.

"ומן הצאן" - להוציא את הנוגח.

אמר רבי שמעון:

אם נאמר "רובע" למה נאמר "נוגח"?

ואם נאמר "נוגח" למה נאמר "רובע"?

לפי שישנו ברובע מה שאין בן בנוגח.

יש ברובע - שהרובע עושה אונס כרצון, מה שאין בן בנוגח.

יש בנוגח שהנוגח משלם את הכופר, מה שאין בן ברובע.

הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח."

והאי תנא מיייתי לה מהכא,

דתניא:

"הרובע והנרבע הרי¹⁸⁴ הם נקדשים, שקדם מום עובר להקדשו,

וצריכין מום קבוע לפדות עליהן.

שנאמר: "כי משחתם בהם מום בם"¹⁸⁵ (ויקרא כב, כה)."

מאי תלמודא?

חסורי מיחסרא, והכי קתני:

"מנין שהן, אסורין?

תלמוד לומר: "כי משחתם בהם מום בם,"

ותנא רבי ישמעאל:

"כל מקום שנאמר: 'השחתה' אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה.

דבר ערוה - דכתיב: "כי השחית כל בשר"¹⁸⁶ (בראשית ו, יב).

עבודה זרה - דכתיב: "פן תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל"¹⁸⁷ (דברים ד, טז).

כל שהמום פוסל בהן - דבר ערוה ועבודה זרה פוסליו בהן."

ותנא רבי ישמעאל, **"מן הבהמה,**

מן הבקר,

ומן הצאן" (ויקרא א, ב) - מאי דריש בהו?

מיבעי ליה, פרט: לחולה,

זקן,

ומזוהם.

ותנא קמא, דאפקינהו להני קראי: לרובע ונרבע,

חולה, זקן, ומזוהם - מנא ליה?

נפקא ליה: **"מן הצאן מן הכבשים ומן העזים"**¹⁸⁸ (ויקרא א, י).

ולתנא רבי ישמעאל?

אורחיה דקרא לאישתעוויי הכי.

¹⁸¹ שיטה מקובצת

¹⁸² **טו ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו. טז ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אתה והרגת את האשה ואת הבהמה מות יומתו דמיהם בם**

¹⁸³ **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מקם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם**

¹⁸⁴ שיטה מקובצת. גירסת וילנא: (ובולם)

¹⁸⁵ **ומיד בן נקר לא תקריבו את לחם אלהיכם מקל אלהי כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם**

¹⁸⁶ **וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ**

¹⁸⁷ **פן תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה**

¹⁸⁸ **ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעלה זכר תמים יקריבו**

3. כח, ב - כט, א

רפ"י

לשבעה שנים. שהוקצה עד לז' שנים ובסוף ז' שנים יקריבוהו לעבודת כוכבים דהכי הוי מוקצה:

ופר בן שבע שנים. שפיטמוהו שבע שנים אלמא הכי אורחיהו למעבד:

נעבד נמי הוה. לא ידענא מהיכן נפקא: ל"א אין איסור מוקצה אלא ז' שנים ומז' שנים ואילך לא הוי מוקצה דתו לא מקרבי ליה דכתיב ופר שני שבע שנים אלמא דמשום דחלפין עליה ז' שנים אישתרי:

לעולם עבדוהו. אלא מההוא לא גמרי מידי דחידוש הוא: חוץ. שחוטגי חוץ:

ובלילה הקריב. דהכי כתיב ויעש לילה:

וכלי שרת. כלומר שלא הוצרך לכלי שרת:

וכלי אשירה. שהקריב בכלי אשירה באותו שהיה משמש לאשירה שימש לשם:

ובעצי אשירה. הקטירו דכתיב התם ואת האשירה אשר עליה תכרות:

"אִיזְהוּ מוּקָצָה לְעִבּוּדָה זָרָה".

אמר ריש לקיש:

אין אסור אלא מוקצה לשבע שנים.

שנאמר: "וַיְהִי בַלֵּילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר:

קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים"¹⁸⁹ (שופטים ו, כה-כו),

והתם מוקצה בלחוד הוה?

נעבד נמי הוה!

אמר רב אחא בר יעקב:

מוקצה לעבוד, ולא עבדוהו.

רבא אמר:

לעולם עבדוהו, וחידיוש הוא,

כדרבי אבא בר כהנא:

דאמר רבי אבא בר כהנא:

שמנה דברים התירו באותו לילה: חוץ,

ולילה,

וזרות,

וכלי שרת,

וכלי אשירה,

ועצי אשירה,

ומוקצה,

ונעבד.

כט, א

¹⁸⁹ כה ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והרסת את מזבח הבעל אשר לאביך ואת האשירה אשר עליו תכרות. כו ובנית מזבח לה' אלהיך על ראש המעוז הזה במערבה ולקחת את הפר השני והעלית עולה בעצי האשירה אשר תכרת

4. כט, א

רש"י

מנין למוקצה מן התורה. קס"ד
 דהכי קאמר מנין שחייב אדם
 להקצות קרבנו לשמים ולא
 יקריבנו מיד כשהקדישו:
שימור. לתורת גבוה:
אימרא דצומא. כבש רעב שלא
 נשמר מעולם ולא חששו:
לי ולא לאדון אחר. דהכי
 קאמינא למוקצה לעבודת
 כוכבים שאסור מן התורה
 מהכא:

אמר רב טובי בר מתנה אמר רבי יאשיה:

מנין למוקצה מן התורה?

שנאמר: **"תשמרו להקריב לי במועדו"**¹⁹⁰ (במדבר כח, ב) - כל נשעושיין לו שימור.

מתקיף לה אביי:

אלא מעתה, אייתית אימרא דצומא,

ולא עביד ליה שימור,

הכי נמי דלא חזו להקרבא?

אמר ליה:

אנא **"תשמרו להקריב לי במועדו"** קאמינא: **"לי"**, ולא לאדון אחר,

ואיזהו "אחר" שמקריבין לו?

הוי אומר: זו עבודה זרה.

¹⁹⁰ צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבי לחמי לאשי ריח ניהחי תשמרו להקריב לי במועדו

5. כט, א

רפ"י

עד שיעבדו. בו שום עבודה לצורך עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר שאסור אבל מקמי הכי לא מיתסר. ל"א אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו בו שום דבר שיעשו בו שום עבודה לצורך כומרי עבודת כוכבים אבל משיעבדו בו שום עבודה לא מיתסר דתו לא מקרבי ליה וכ"ש ולשון זה נראה לי עיקר מדתני אלא עד שיעבדו בו ואי ללישנא קמא לא ה"ל למיתני אלא והכי איבעי ליה למיתני אין מוקצה אסור עד שיעבדו בו ולשון ראשון ל"ש:

עד שימסרוהו לכומרים. לאכילה דתו לא מקרבי ליה: **עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים.** שמפטמין אותו לצורך הכומרים ותו לא מקרבי ליה: **מכאן ומכאן הוה.** מבבל ומארץ ישראל:

אמר רבא בר רב אדא אמר רב יצחק: אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו.

עולא אמר רבי יוחנן: עד שימסרוהו לכומרי עבודה זרה.

בהא אמר רבי יוחנן: עד שיאכילוהו כרשיני עבודה זרה.

אמר ליה רבי אבא לבהא: מפלגיתו אתון אעולא?

אמר ליה: לא, עולא נמי כי קאמר הוא דשפי ליה כרשיני עבודה זרה.

אמר רבי אבא: ידע בהא לישנויי שמעתא, ואי לא דסליק התם לא הוה ידע, דארץ ישראל גרמה ליה.

אמר ליה רב יצחק: בהא מיכן ומיכן הוה.

דתני רב חנניא טריטאה קמיה דרבי יוחנן: "אין מוקצה אסור אלא עד שיעשו בו מעשה".

הוא תני לה, והדר אמר לה: מאי "מעשה"? עד שיגזו ויעבדו בו.

6. כט, א

רפ"י

מנהגי מילי. דמותרין לאכילה להדיוט: ממשקה ישראל. גבי קרבנות כתיב במשכנא דיחזקאל משמע מן המותר לאכילת ישראל הבא קרבן:

ואי ס"ד. דמוקצה ונעבד אסירי להדיוט ל"ל הני קראי דלעיל מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ממשקה ישראל נפקא דמשאסור להדיוט אסור לגבוה:

מון הבקר מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מן הבקר למטה. אם עולה קרבנו מן הבקר שאין ללמוד שאינו צריך לכלום דהא כתיב מן הבקר לעיל האי דלמטה ודאי להוציא את הטרפה וקמא לנעבד אלמא אתא קרא לטרפה: איצטריכי. תרי קראי דאי ממשקה ישראל הוה אמינא למעוטי נטרפה ואחר כך הקדישה כו':

אימא תישתרי. להכי איצטריך מן הבקר אבל גבי מוקצה ונעבד תרי קראי ל"ל הא הקדישו ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא מדאיצטריך למעוטי לגבוה ודאי להדיוט מישראל שרי:

שאינה עוברת. כגון שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה וכי הכא נפקא נטרפה ואחר כך הקדישה:

איצטריכא. גי קראי דאי ממשקה ישראל הי"א דוקא היכא דנולדה טרפה דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההוא קרא דכתיב ברישיה מן המאתים ואמריי בפסחים (דף מח.) ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור מכאן לערלה וכלאי הכרם שבטלין במאתים וכי היכי דערלה לא היתה לה שעת הכושר טרפה נמי לא נפקא לן מינה אלא דנולדה טרפה ולהכי איצטריכא כל אשר יעבור לנטרפה לאחר לידתה ואח"כ הקדישה ומן הבקר אתא להקדישה ואח"כ נטרפה:

"איזהו נעבד"?
כל שעובדין אותו,
הוא ומה שעליו - אסור.
וזה וזה - מותר באכילה".

מנא הני מילי?

אמר רב פפא:

אמר קרא: "ממשקה ישראל"¹⁹¹ (יחזקאל מה, טו) - מן המותר ליישראל. אי סלקא דעתך: אסירי להדיוט, למה לי קרא למעוטינהו¹⁹² מגבוה.

וכל היכא דאסירי להדיוט לא בעי קרא!
והא טרפה דאסירא להדיוט, ומעטיה קרא מגבוה,
דתניא:

"בשהוא אומר: 'מן הבקר'¹⁹³ (ויקרא א, ב-ג) למטה שאין תלמוד לומר?
אלא להוציא את הטרפה!"

איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי נטרפה ואחר כך נתקדשה,
אבל נתקדשה ואחר כך נטרפה אימא דתישרי לגבוה.

והא מהכא נפקא: "כל אשר יעבר תחת השבת"¹⁹⁴ (ויקרא כז, לב),
פרט לטרפה, שאינה עוברת!

ההוא נמי איצטריך,

סלקא דעתך אמינא: הני מילי היכא דלא היתה לה שעת הכושר,
דנולדה טרפה ממעי אמה,

אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר, ויצאת לאויר העולם, ואחר כך נטרפה,
אימא: תשתרי לגבוה,
קא משמע לן.

¹⁹¹ ושה אחת מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל למנוחה ולעולה ולשלמים לכפר עליהם נאם אדני ה'

¹⁹² הגהות הב"ח ושיטה מקובצת. גירסא וילנא: ממעטינהו

¹⁹³ ב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם מי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם. ג אם עלה קרבנו מן

הבקר וקר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אתו לרצונו לפני ה'

¹⁹⁴ וכל מעשר בקר וצאן מל אשר יעבר תחת השבת העשירי יהיה קדש לה'

7. כט, א

כ"י

מתני' פלוגתא דרבי ורבנן מפרש בגמ':

גמ'
דשקלה תרי. והוא לא התנה לה אלא חד ונתן לה בי וקמ"ל דאתנן ריבה לה וכולהו אתנן נינהו (ולא מתנה חד) שמתפסת אותו שהתנה עמה:
ליחול עליה אתנן למפרע. הואיל ובשעת ביאה עדיין הטלה קיים וכיון שהוא בא עליה על שזכר אותו טלה כל היכא דאיתיה חייל עליה אתנן דבשלמא בא עליה ואחר כך נתן לה טלה איכא למימר כיון דלא ייחדו בשעת ביאה לא מיתסר דמתנה בעלמא הוא:

מתניתין

ואיזהו "אתנן"?
 האומר לזונה: "הוליד טלה זה בשכרך", אפילו הוּ מָאָה - נוֹלֵן אֶסוּרִין.
 וכן האומר לחבירו: "הוליד טלה זה ותליון שפחתך אצל עבדי".
רבי מאיר אומר: אינו אתנן, ו**חכמים אומרים:** אתנן.

גמרא

אמר מר:
 "ואפילו הוּ מָאָה - נוֹלֵן אֶסוּרִין".

היכי דמי?

אילימא דשקלה אגרא מאה בהמות - פשיטא דכולהו אסירי!
 מה לי חד, מה לי מאה!?

לא צריכא דשקלה אגרא חדא, ויהיב לה מאה דכולהו מכח אתנן קאתי.

8. כט, א-ב

רפ"י

שקדמה והקריבתו. קודם ביאה: ואי איצטריך לך שקול מעכשיו הלכך ברשותה הוא ומציא לאקרוביה וכיון דאמר לה לא ליקני לך עד שעת ביאה איצטריך לאשמועין דמותר אם קדמה והקריבתו דסד"א אתנן הוי:

תנו רבנן:

"נתנו לה ולא בא עליה.

בא עליה ולא נתן לה אתננה - מותר."

"נתנו לה ולא בא עליה" - "אתננה" קרית ליה!?

ותו, "בא עליה ולא נתן לה", מאי יהיב לה?

אלא הכי קתני:

נתן לה ואחר כך בא עליה,

בא עליה, ואחר כך נתן לה - אתננה מותר.

וליחול עליה 'אתנן' למפרע!

אמר רבי אלעזר:

שקדמה והקריבתו. כט, ב

היכי דמי?

אי נימא דאקניה ניהליה לאלתר פשיטא - מותר,

עד כאן - לא בא עליה!

ואלא, אמר לה: "לא ניקני לך עד שעת ביאה",

מי מציא מקרבה ליה!?

"איש מי יקדש את ביתו קדש לה"¹⁹⁵ (ויקרא כז, יד)!

אמר רחמנא: מה ביתו ברשותו, אף כל ברשותו!

לא צריכא,

דאמר לה: "לא מקניה לך עד שעת ביאה,

ואי מצטריך לך ניקני לך מעכשיו".

בעי רב אושעיא:

קדמה והקדישתו - מאי?

תפשוט ליה מדרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר: קדמה והקריבתו,

"הקריבתו" היא, דהא ליתיה בשעת ביאה,

אבל הקדישתו - אסור!

היא גופה קמיבעיא ליה:

הקריבתו, והא ליתיה בשעת ביאה - מותר.

אבל הקדישה - בשעת ביאה אסור,

או דלמא:

פיון דתנו: "אמירתו לגבוה במסירתו להדיוט",

הקדישתו - מותר,

וכל שכן הקריבתו?

תיקו.

¹⁹⁵ ואיש מי יקדש את ביתו קדש לה' והעריכו המהו בין טוב ובין רע פאשר יעריק אתו המהו בן יקום

9. כט, ב

רש"י

"בָּא עָלֶיהָ וְאַחַר כֵּן נִתְּן לָהּ - אֶתְנַנָּה מוֹתֵר".

וְהִתְנַיָּא:

"בָּא עָלֶיהָ וְנִתְּן לָהּ, וְאֶפִּילוּ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ - אֶתְנַנָּה אָסוּר!"

אָמַר רַב חֲנַן בַּר רַב הֶסְדָּא:

לֹא קָשִׁיא:

הָא - אָמַר לָהּ: "הִבְעֵלִי לִי בְטָלָה זֶה",

הָא - אָמַר לָהּ: "הִבְעֵלִי לִי בְטָלָה" סָתַם.

"טָלָה זֶה" - וְהָא מְחוּסָר מְשִׁיכָה!

בְּזוֹנָה גוֹזֵה, דְּלֹא קִנְיָא בְּמְשִׁיכָה.

וְאִיבְעִית אִימָא:

אֶפִּילוּ בְּזוֹנָה יִשְׂרָאֵלִית,

כְּגוֹן דְּקָאֵי בְּחֻצְרָה.

הָא יְהִיבִית לָהּ מַעֲיָקְרָא!

דְּשׁוּוּיָה לָהּ אֶפְוִתִּיקִי,

וְאָמַר לָהּ: "אִם עַד יוֹם פְּלוּנִי יְהִיבְנָא לְךָ זוּזִי - מוֹטָב,

וְאִם לָאוּ - טָלָה בְּאֶתְנַנָּה".

דְּרַבִּי אֲלַעְזָר גּוֹפֵה קַמִּיבְעִיא לִיה. פִּי פְשִׁיטָא לִיה לְרַבִּי אֲלַעְזָר הַקְרִיבְתוּ אִין הַקְדִּישְׁתוּ לֹא אִו דְּלִמָּא הַקְרִיבְתוּ פְשִׁיטָא לִיה הַקְדִּישְׁתוּ מִסְפָּקָא לִי תִיקוּ: אֲמִירְתוּ לַגְבוּהַ. וְלֹא מְצִי לְמִיחָדָר כִּאִילוּ מִסְרְתוּ לְהַדְיוּט: בְּטָלָה זֶה. הוּאִיל דִּיהִבִּיה בְּשַׁעַת בִּיאָה חִייל עֲלִיהָ אֶתְנַן מִיָּד: טָלָה סָתַם. דְּמִשְׁדָּר לֵה בְתַר הַכִּי מִתְנָה בְּעִלְמָא הוּא וְאִין אֶתְנַן אֲלֵא הַמִּיּוּחַד בְּשַׁעַת בִּיאָה: הָא יְהִיבִית נִיהִלָּה מַעֲיָקְרָא. דְּהוּאִיל וְקָאֵי בְּחֻצְרָה קִנְיָא לִיה בְּשַׁעַת בִּיאָה מִיָּד וְאִמָּאֵי קְרִי לִיה וְאִח"כ נִתְּן וְעוּד פְשִׁיטָא דְאָסוּר: עַד יוֹם פְּלוּנִי מִשְׁקֵלִין לְךָ כַּךְ וְכַךְ וְאִי לֹא שְׁקֵלִי לִיה. הַלְכַךְ כִּי מִטוּ וְלֹא יְהִיב לֵה זוּזִי אִיגְלָאֵי מִילְתָּא [דְּדִידָה הוּאִי בְשַׁעִי] בִּיאָה וְמִיָּהוּ אִח"כ הוּא דְהָא לֹא הוּי דִּידָה עַד דְּמִטִּי יוֹם פְּלוּנִי וְאִיצְטְרִיךְ לֹא שְׁמוּעִינָן דְאָסוּר:

10. כט, ב - ל, א

רש"י

אתנן זכר. שבא על הזכר ונתן לו אתנן אסור להקרבה:
תועבה כתיב. כי תועבת ה' אלהיך גם שניהם והאי נמי תועבה הוא דנדה כתיבא גבי עריות ואכולהי כתיב את כל התועבות האלה:
ולא זונה. דאם נתנה לו היא באתנן מותר:
הבאות לו בעבירה. שאין לך צד היתר בה אבל אשתו נדה דמותר בה לאחר זמן או שנתן לה לזונה שכר פקיעתה שכר מה שבטלה ממלאכתה ולא שכר ביאה:
ואע"פ שאין ראיה לדבר. דלישתרי להקרבה זכר לדבר דלא הוי אתנן מה שהיא נותנת לו מדכתיב ותהי להפך:

אמר רב:

אחד אתנן זכר,
 ואחד אתנן כל עריות - אסור.
 חוץ מאתנן אשתו נדה.

מאי טעמא?

"זונה" (דברים כג, יט) כתיב,
 והא לאו זונה היא.

ולוי אמר:
 אפילו אשתו נדה.

מאי טעמא?

"תועבה" (דברים כג, יט) כתיב, והא תועבה היא¹⁹⁷ (ויקרא יח, כט).

ולוי נמי, והכתיב: "זונה"!

אמר לך: ההיא זונה, ולא זונה.

ורב, ההיא זונה ולא זונה מנא ליה?

נפקא ליה מדרבי.
 דתניא:

"רבי אומר:

אין אתנן אסור, אלא כל אתנן הבאות לו בעבירה,
 אבל אתנן אשתו נדה,
 ושנתן לה שכר להפקעתה,
 ושנתנה לו באתננו - מותרין.
 אף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר:

"ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לה ותהי להפך"¹⁹⁸ (יחזקאל טז, לג-לד).

ורב, האי "תועבה" - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה כדאבני,
 דאמר אביי:

זונה גויה אתננה - אסור.

מאי טעמא?

כתיב הכא: "תועבה" (דברים כג, יט),

וכתיב התם: "מי כל אשר יעשה מפל התועבות האל" (ויקרא יח, כט),
 מה להלן עריות שאין קדושינן תופסין בה, הכי נמי אין קדושינן תופסין בה.

וכהן שבא עליה - אין לוקה עליה משום "זונה"¹⁹⁹ (ויקרא כא, ז).

מאי טעמא?

¹⁹⁶ לא תביא אתנן זונה ומחיר קלב בית ה' אלהיך לכל נדר מי תועבת ה' אלהיך גם שניהם

¹⁹⁷ מי כל אשר יעשה מפל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העשות מקרב עמם

¹⁹⁸ לג לכל זנות יתנו נדה ואת נתת את נדניה לכל מאהביו ותשחדי אותם לבוא אליך מסביב בתונותיה. לד ויהי כך הפך מן הנשים בתונותיה

ואחריו לא זונה ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לה ותהי להפך

¹⁹⁹ אשה זנה ותללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו פי קדש הוא לאלהי

רס"י

עובדת כוכבים אין זרעו מיוחס אחריו. דלא מיקרי זרעו אלא בנה כדאמרינן ביבמות (דף כג.) בנך הבא מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה: **מאי טעמא ילפי מהדדי.** במה מצינו: **ר' אלעזר היא דאמר פנוי הבא כו'.** בעילת זנות קרי זונה הלכך אתנן נמי אסור דאתנן זונה קרינא ביה ואנא דאמרי כרבנן:

דאמר קרא: "ולא יחלל זרעו" (ויקרא כא, טו) שזרעו מיוחס אחריו, יצא גויה דאין זרעו מיוחס אחריו.

זונה ישראלית - אתננה מותר.

מה טעם?

דהא קדושין תופסין בה, וכהן שבא עליה - לוקה משום זונה.

מאי טעמא?

דהא זרעו מיוחס אחריו.

ורבא אמר:

אחד זה ואחד זה - אתננה אסור, וכהן הבא עליה - לוקה משום זונה.

מאי טעמא?

ילפי מהדדי,

מה זונה ישראלית בלאו אף זונה גויה בלאו. ומה אתנן זונה גויה אסור - אף אתנן זונה ישראלית אסור.

מיתבי:

"אחד זונה גויה, ואחד זונה ישראלית - אתננה אסור", תיובתא דאביי!

אמר לך אביי:

²⁰¹כי קתני הא בעריות שאין קדושין תופסין בה.

והא קתני ספא: **"אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אתננה אסור",** והא הני קדושין תופסין בהן!

הא מני רבי עקיבא היא דאמר: אין קדושין תופסין בחייבי לאוין, והא קמשמע לן: כל זונה לא תפסי בה קדושין, דומיא דאלמנה דלא תפסי בה קידושין.

ולרבא, מאי שנא דקתני: **"בגון אלמנה לכהן גדול!"**

דומיא דאלמנה;

מה אלמנה לא לקי עד דמתרי בה - אף זונה עד דאמר: "הא לך".

לאפוקי מדרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר: פנוי הבא על פנויה שלא לשם אישות עשאה זונה.

אבל היכא דזונה מעיקרא הכי נמי דאסור.

לישנא אחריןא:

הא מני?

רבי אלעזר היא,

דאמר: פנוי הבא על הפנויה שלא לשום אישות עשאה זונה.

אי רבי אלעזר,

²⁰⁰ ולא יחלל זרעו בעמיו מי אני ה' מקדשו

²⁰¹ רשי כתב יד, הגהות הגר"א, שיטה מקובצת, תוספות ועוד. ויש גם גירסאות נוספות

לא

מַאי אִירְיָא אֲלֻמְנָה?
נִיתְנִי פְּנוּיָה!

אֲלֻמְנָה אִיצְטְרִידְ, סְלָקָא דְעֵתָהּ אֲמִינָא: הוּאֵיל וּבְנִין אָב הוּא לֹא נִיתְסְרוּ, קָא מְשַׁמַּע לָן.

רַש"י

בנין אב הוא. אי נקט פנויה ה"א פנויה אין דליכא איסורא אבל כל אתנן של אשה האסורה לו לא ניתסר דהא כתיב בקרא זונה וסתם זונה היינו בפנוי ופנויה לר' אלעזר:

ובנין אב הוא. ללמד שאין אתנן אסור אלא בפנוי ופנויה אבל מאלמנה דאסירא ליה לכ"ג לא קמ"ל. ל"א הא מני דקתני אלמנה לכ"ג אתננה אסור ר"ע היא דאמר בפי' החולץ אין קדושין תופסין בחייבי לאוין הלכך כעריות דכריתות דמיין ולרבא דאמר כל זונה הוי אתנן מאי שנא דקתני כגון אלמנה אפי' פנויה נמי דהא רבא לא דריש להאי תועבה כאביי אף זונה נמי לא מיתסר עד דאמר לה בהדיא הילך אתנן אבל בסתמא מתנה בעלמא הוא דלא הויא זונה בחדא בעילה בסתמא ודלא כר"א אבל היכא דזונה מעיקרא היא לרבא נמי בסתמא אתנן הוא ואפילו פנויה:

11. ל, א

**"הָאוֹמֵר לְחִבְרוֹ: "הָא לָךְ טָלָה זֶה וְתָלִין שְׁפָחָתָךְ אֶצֶל עֲבָדֶי":
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵינּוּ אֶתְנָן,
וְחֻבְמַיִם אוֹמְרִים: אֶתְנָן"**

וְהָא שְׁפָחָה לְעֶבֶד מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרִיא!

אָמַר רַב הוֹנָא:

אֶצֶּל, קְאָמַר,

וְהָא דְקִתְנִי: "עֲבָד" לִישָׁנָא מְעַלְיָא קְאָמַר.

אִי הָכִי,

מַאי טַעְמָא דְרַבִּי?

אָמַר שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק:

לְעוֹלָם עֲבָדִי,

וְכִי קִתְנִי בְעֶבֶד עֲבָרִי.

אִי הָכִי, מַאי טַעְמָא דְרַבָּנָן? שְׁפָחָה לְעֶבֶד עֲבָרִי מִיִּשְׂרָאֵל שְׂרִיא!

הָכָא בְּמַאי עֲסָקִין:

כְּגוֹן דְּלִית לִיהּ אִשָּׁה וּבָנִים.

דְּתַנִּיא:

**"אֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים - אֵין רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית,
יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים - רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית".**

רס"י

מִשְׂרָא שְׂרִיא. וְאִמְרֵי קְאָמַרִי
רַבָּנָן דְּהוּי אֶתְנָן הָא לִיתָא תִּנְא
דְּאִסְרֵי אֶתְנָן הַמּוֹתֵרֵת אֵלָא ר'י
אֲלַעְזָר לְחוּדֵיהּ:

אֶצֶּל. אֶצֶּל הַיִּשְׂרָאֵל עֲצֻמוֹ
וְלִדְיָדִיהּ אִסּוּרָה שְׁפָחָה:

לִישָׁנָא מְעַלְיָא. וְעֵבֶד הַיִּינוּ אִבְרָ
הַמְשַׁמֵּשׁ כִּיִּישׁ:

שְׁפָחָה לְעֵבֶד עֲבָרִי מִיִּשְׂרָאֵל

שְׂרִיא. דְּכַתִּיב מִשְׁנֵה שְׂכָר שְׂכִיר
עֲבָדָךְ שְׁעוּבָד בֵּין בְּיוֹם וּבֵין
בְּלֵילָה שֶׁהוּלֵד לְרַבּוֹ בְּנִים
מִשְׁפָּחָתוֹ:

אֵין רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ כו'. דְּכַתִּיב אִם
בִּגְפוֹ יָבֵא בִּגְפוֹ יֵצֵא וְרַבִּי דְאִמַּר
לֹא הוּי אֶתְנָן לִית לִיהּ הָאִי סְבֵרָא
דְּדוּדָאֵי אִפִּי אֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים
מוֹסֵר לוֹ רַבּוֹ שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית:

יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ
שְׁפָחָה כְּנַעֲנִית. בַּעַל כְּרַחוּ שֶׁל
עֲבָד דְּגוֹזֵרֵת הַכְּתוּבִּים הֵיא דְּכַתִּיב
(שְׁמוֹת כ"א) אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא
וְכַתִּיב בְּתֵרִיהּ אִם אֲדוּנִיו יֵתֵן לוֹ
אִשָּׁה וְגו':

12. ל, א

רש"י

מתני'

שכנגד הכלב אסורין. להקרבה
 דמחיר כלב הן :
 אתנן כלב. הילך טלה זה ותלין
 כלבתך אצלי :
 מחיר זונה. שהחליף טלה בזונה
 וקנתה לשפחתו באותה טלה :
 ולדותיהן. דמחיר ואתנן :
 מותרין. שנאמר שניהם ולא
 ולדותיהן :

גמ'

ולא רבית במחיריהם. אלמא
 מחיר היינו דמים :
 אימא אתנן. ממש דהא מחיר
 כלב היינו אתנן :
 ומחיר כלב כתיב. כלומר
 מדכתיב וי"ו גבי ומחיר מוסיף
 על ענין ראשון ובין חליפיו ובין
 אתננו אסור :
 ומשני שנים ולא ג'. [היינו אתנן
 זונה ואתנן ומחיר כלב] :

מתניתין

ואיזהו "מחיר כלב"?

האומר לחברו, הילך טלה זה תחת כלב זה.

וכן שני שותפין שחלקו, אחד נטל עשרה, ואחד תשעה וכלב,
 שכנגד הכלב - אסור,
 ושעם הכלב - מותר.

אתנן הכלב,

ומחיר זונה - הרי אלו מותרין.

שנאמר: "שנים"²⁰² (דברים כג, יט) - ולא ארבעה.

ולדותיהן - מותרין.

"הם" (דברים כג, יט) - ולא ולדותיהן.

גמרא

תנו רבנן:

"מחיר כלב" - זהו חליפי כלב.

וכן הוא, אומר: "תמכר עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם" (תהלים מד, יג).

²⁰³אימא: אתנן כמש!

אם כן, הווי תלתא וכתיב: "גם שניהם", ולא שלשה!

מי קאמרינן אנו אתנן ומחיר? אתנן ולא מחיר קאמרינן!

אם כן, נימא קרא: "לא תביא אתנן זונה וכלב",

מדכתיב: "אתנן זונה ומחיר כלב" שמע מינה.

²⁰² לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר מי תועבת ה' אלהיך גם שניהם

²⁰³ רבו הגירסאות, הלכנו לפי שיטה מקובצת, הגהות הב"ח, רשי. גירסת וילנא: זונה

13. ל, א

רפ"י

מחד מינייהו. שאין באותן שכנגדו שום טלה ששנה דמי הכלב דהשתא דמי הכלב מעורבין בכולהו כגון שאותן שכנגדו שנה כל חד וחד דינר דהו עשרה דינרין ואותן תשעה שעמו שוין כל חד דינר חסר מעה דהיינו תשעה דינרין פחות תשעה מעות והכלב שנה דינר ותשעה מעות הרי י' דינרים נמצא בתשעה מאותן שכנגדו מגיע מדמי הכלב והעשירי כולו כנגדו לשון ירושלמי כגון דשוי לכל חד וחד מאותן שכנגדו ארבע זוזי ופלגי חומשא דזוזא דהו להו בין כולהו מ"א זוזא ואותן שעמו לא שוו כל חד אלא ד' זוזי דהו שלשים ושש זוזי וכלבא שוי חמשא והו מ"א נמצא בתשעה מעשרה שכנגדו בכל אחד חצי חומש מדמי הכלב והעשירי כולו כנגדו:

"השותפין שחלקו,
אחד נטל עשרה, ואחד תשעה וכלב,
שכנגד הכלב - אסור,
ושעם הכלב - מותר".

גיפוק חדא להדי כלבא, והנה פולהו לישתרו!

הכא במאי עסקינן:
כגון דטפי דמי כלב מחד מינייהו,
והאי טופיינא דכלב שדי בכולהו.

14. ל, א-ב

רש"י

אין זנות לבהמה. דקתני מתני'
אתנן כלב מותר:
תניא נמי הכי מנין כו'. גרסי' לה
[מתניתין היא אלא משום דתני
בברייתא מנין לאתנן כו'
ומפרשה בהדיא להכי מייתי לה
וגמגום וני"ל דלא גרסינן]:

"אֶתְנֵן כָּלֵב וּמַחִיר זֹנָה - מוֹתֵר.

שְׁנַאמֵר: "שְׁנִימ" ²⁰⁴ (דברים כג, יט) - וְלֹא אֲרַבְעָה.

וְלִדְוִתֵּיהֶן - מוֹתֵרִין.

"הֵם" (דברים כג, יט) - וְלֹא וְלִדְוִתֵּיהֶן".

אָמַר לִיה רַבָּא מְפָרְזָקִיא לְרַב אַשִּׁי:

מָנָא הָא מִילְתָּא דְאָמֹר רַבְּנָן: אִין זְנוּת לְבַהּמוֹת?

ל, ב

אָמַר לִיה:

לֹא נִישְׁמוּט קְרָא לְכַתּוּב: "אֶתְנֵן זֹנָה וְכָלֵב".

תְּנִיא נְמִי הַכִּי:

"מִנִּין לְאֶתְנֵן כָּלֵב, וּמַחִיר זֹנָה שְׁמוֹתֵרִין?

שְׁנַאמֵר: "שְׁנִימ" ²⁰⁵ (דברים כג, יט) - וְלֹא אֲרַבְעָה.

וְלִדְוִתֵּיהֶן - מוֹתֵרִין,

שְׁנַאמֵר: "גַּם שְׁנִימָהֶם" - וְלֹא וְלִדְוִתֵּיהֶן".

²⁰⁴ לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר מי תועבת ה' אלהיך גם שנייהם

²⁰⁵ לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר מי תועבת ה' אלהיך גם שנייהם

15. ל, ב

רס"י

ולד מוקצה ונעבד מותר. דלא
 אקצייה אלא לדידה ולא פלחא
 אלא לדידה:

[ולדותיהן - מותרין.
 "הם" (דברים כג, יט) - ולא ולדותיהן].

אמר רבא:
 ולד הנרבעת, אסורה
 היא וולדה נרבעו.
 ולד נוגחת - אסורה,
 היא וולדה נגחו.
 ולד מוקצה,
 ונעבד - מותר.

מאי טעמא?

לאימיה אקציה,
 לאימיה פלחי לה.

איכא דאמרי:

ולד מוקצה
 ונעבד - אסור.

מאי טעמא?

דניחא ליה בניפחיה.

אמר רב אחדבוי בר אמי אמר רב:
 המקדש בפרש שור הנסקל - מקודשת.
 בפרש עגלי עבודה זרה - אינה מקודשת.

מאי טעמא?

אי בעית אימא קרא, ואי בעית אימא סברא:
 "אי בעית אימא סברא" - ניחא ליה גבי עבודה זרה בניפחיה.
 גבי שור הנסקל - לא ניחא ליה בניפחיה.

"אי בעית אימא קרא" - גבי עבודה זרה כתיב: "והיית חרם כמוהו"²⁰⁶ (דברים ז, כו) -
 כל שאיתה מהיה ממנו, הרי הוא "כמוהו".
 גבי שור הנסקל כתיב: "לא יאכל את בשרו"²⁰⁷ (שמות כא, כח) -
 "בשרו" - אסור,
 פרושו - מותר.

²⁰⁶ ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא
²⁰⁷ ומי יגח שור את איש או את אשה וזמת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי

16. ל, ב

רש"י

מתני'

נתן לה מוקדשין. לא חייל עלייהו אתנן כדמפרש בגמ':
נתן לה עופות. חולין הרי אלו אסורין שוב להקרבה:
ולד טריפה לא יקרב. אבל להדיט ד"ה מותר דלאו מגופה קא רבי:

גמ'

איספורק. שם מקום:

מתניתין

נתן לה מעות - הרי אלו מותרין.

יינות,

ושמנים,

וסלתות,

וכל דבר שביוצא בו קרב על גבי המזבח - אסור.

נתן לה: מוקדשין - הרי אלו מותרין.

עופות - הרי אלו אסורין.

שהיה בדין: מה אם המוקדשין, שהמום פוסל בהן - אין 'אתנן' ו'מחיר' חל עליהן.

עוף, שאין המום פוסל בו - אינו דין שלא יהא 'אתנן' ו'מחיר' חל עליו?!

תלמוד לומר: "לכל נדר"²⁰⁸ (דברים כג, יט) - להביא את העוף.

כל האסורין לגבי מזבח - ולדותיהן מותרין.

רבי אליעזר אומר:

ולד טרפה - לא יקרב על גבי המזבח.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:

נשידה שינקה מן הטרפה - פסולה מעל גבי המזבח.

כל הקדשים שנעשו טרפה - אין פודין אותן.

שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים.

גמרא

תנו רבנן:

"נתן לה חישיון ועשאתן סולת,

זיתים ועשאתן שמן,

ענבים ועשאתן יין".

תני חדא: "אסורים",

ותניא אידך: "מותרין".

אמר רב יוסף:

תני גוריון דמן אספורק:

"בית שמאי: אוסרין.

ובית הלל: מתירין".

בית הלל סברי:

"הם" (דברים כג, יט) - ולא ולדותיהן,

"הם" - ולא שינוייהן.

בית שמאי סברי:

"הם" - ולא ולדותיהן,

"גם" - לרבות שינוייהן.

ולבית הלל, הכתיב "גם"!

"גם" לבית הלל - קשה.

17. ל, ב

רש"י

לפרה. אדומה:
 וריקועין. ציפוי למוזבח אם נתן
 לה זהב:
 אחורי בית הכפורת. דאמרינן
 בפ"ק דיומא (דף כא.) י"א אמה
 היו נותרים בעזרה אחורי חומת
 בית הכפורת דאפילו התם
 דקילא קדושתה אסור האתנן
 אם יש בנין לעשות והוא נתן לה
 אבנים באתננה:

תנו רבנן:

"בית ה' אלהיך" ²⁰⁹ (דברים כג, יט) - פָּרַט לַפָּרָה, שָׁאִין בָּאָה לְבֵית,

דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר.

וְחֻמָּיִם אוֹמְרִים:

לְרֵבּוֹת אֶת הָרִיקוּעִין."

מאן חכמים?

אמר רב חסדא:

רבי יוסי ברבי יהודה היא.

דתניא:

"נתן לה זהב,

רבי יוסי בר יהודה אומר:

אין עושין ריקועין, אפילו אחורי בית הכפורת."

18. ל, ב

רס"י

אתנן ומחיר חל עליהו. כדרבינן במתניי לכל נדר להביא את העוף:

בממנה על פסחו. הא דאיצטריך קרא למעוטיה כגון שהפריש פסחו ולאחר זמן אמר לזונה הבעלי לי והימני על פסחי באתנניך וכיון דאמר רבי רשאי אדם למנות אחרים אם יצטרך למעות לשום דבר אלמא ממונו הוא ואימא ליחול עליה אתנן להכי איצטריך לכל נדר להוציא הנדור:

ואם ימעט. דריש הכי שנתמעט ביתו שאין לו מה שהוא צריך [לקנות לצורך פסח דהיינו] מהיות משה החייהו משה שימנה אחרים עמו על פסחו ויתנו לו מעות:

מכדי אכילה. אם נתמעט הבית מכדי אכילה יקבל חיותו ומזונו מן השה שאין לו מה שיאכל החייהו משה אם אין לו עצים לצלותו מכדי אכילה הוא והחייהו ולא החייהו משה:

(ולא) מכדי מקח. שאם רוצה לעשות סחורה ונתמעט ביתו מכדי אותו מקח שאין לו מה ליתן בו אינו ממנה אחרים על פסחו בכך:

"נתן לה: מוקדשין - הרי אלו מותרין.

עופות - הרי אלו אסורין.

שְׁהִיָּה בְּדִין: מָה אִם הַמוֹקֵדְשִׁין, שְׁהֵמוּם פּוֹסֵל בְּהֵן - אִין 'אַתְנָן' ו'מִחִיר' חָל עֲלֵיהֶן. עוֹף, שְׁאִין הַמוּם פּוֹסֵל בּוֹ - אִינוּ דִין שְׁלֵא יֵהָא 'אַתְנָן' ו'מִחִיר' חָל עֲלֵיוּ? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "לְכָל נְדָר"²¹⁰ (דברים כג, יט) - לְהַבִּיא אֶת הָעוֹף".

ויהיו מוקדשין אתנן ומחיר חל עליהן, מקל וחומר:

וקמה עופות: שאין המום פוסל בהן,

'אתנן' ו'מחיר' חל עליהן,

מוקדשים, שהמום פוסל בהן - אינו דין ש'אתנן' ו'מחיר' חל עליהן!

תלמוד לומר: "לְכָל נְדָר" (דברים כג, יט) להוציא את הנדור.

טעמא דמעטינהו קרא,

הא לא מעטינהו קרא - הוה אמינא: כי יהיב לה מוקדשין חל עליהן 'אתנן' ו'מחיר',

וקה לאו ממונא הוא!

אמר רב הושעיא:

בממנה על פסחו,

ורבי היא להמנות.

דתניא:

"**ואם ימעט הבית מהיות משה**"²¹¹ (שמות יב, ד).

החיהו משה מבדי אבילה,

ולא מבדי מקח.

רבי אומר:

אף מבדי מקח,

שאם אין לו - ממנה אחרים עמו על פסחו ועל חגיגתו,

ומעוטיהו - חולין.

שעל מנת בו הקדישו ישאל פסחיהו".

²¹⁰ לא תביא אתנן וזונה ומחיר קלב בית ה' אלהיך לכל נדר מי תועבת ה' אלהיך גם שנייהם

²¹¹ ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו כמקסת נפשית איש לפי אגלו תכסו על השח

19. ל, ב

רפ"י

עובר ירך אמו הוא. והוא עצמו נרבע:
זה וזה גורם. הזכר שבא על בהמה זו והיא גרמו לולד שיבא והרי גרמוהו איסור והיתר דאביו מותר ואמו אסורה:

"כל האסורים לגבי מזבח - ולדותיהן מותרין.
רבי אליעזר אמר:
ולד טרפה - לא יקרב על גבי המזבח".

אמר רב:
כל האסורים לגבי מזבח ולדותיהן - מותרים.

ותני עלה:
"ורבי אליעזר אוסר".

אמר רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן:
מחלוקת שעיברו ולבסוף נרבעו.
דרבי אליעזר סבר: עובר ירך אמו הוא.
ורבנן סברי: לאו ירך אמו הוא.
אבל נרבעו ולבסוף עיברו - דברי הכל מותרין.

רבא אמר:
מחלוקת כשנרבעו ולבסוף עיברו.
דרבי אליעזר סבר: זה וזה גורם - אסור.
ורבנן סברי: זה וזה גורם - מותר.
אבל עיברו ולבסוף נרבעו - דברי הכל אסורין.

ורבא לטעמיה,
דאמר רבא:
ולד נרבעת - אסורה, היא וולדה נרבעו.
ולד נוגחת - אסור, היא וולדה נגחו.

לישנא אחריןא אמרי לה:

אמר רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן:
מחלוקת שנרבעו כשהן מוקדשין,
דרבי אליעזר סבר: ביזוי מילתא.
ורבנן סברי: לא.
אבל נרבעו כשהן חולין,
הואיל ואשתנו - דברי הכל מותרין.

רבא אמר רב נחמן:
מחלוקת כשנרבעו כשהן חולין,
דרבי אליעזר סבר: ביזוי מילתא.
ורבנן סברי: הואיל ואשתנו - מותרין,
אבל נרבעו כשהן מוקדשין - דברי הכל - אסורין.

20. לא, א

רפ"י

למ"ד כו'. פלוגתא היא באלו טרפות (חולין נז): איכא למ"ד טרפה יולדת ואיכא למ"ד אינה יולדת:

זה וזה גורם. וליכא לפלוגי בעובר ירך אמו הוא אלא אי"כ עיברה ואח"כ נטרפה דהתם למ"ד ירך אמו הוא אירע הטרפות בגופו אבל היכא דנטרפה ולבסוף עיברה ליכא למימר ירך אמו הוא שהרי יש בו צד היתר אלא בזה וזה גורם פליגי:

אפרוח. שנולד מביצת יונה טרפה שאסור ליקרב: ולד במעי בהמה אינו אדוק בגופה אלא תלוי באויר ומעצמו הוא נוצר וגדל והולך אבל ביצה כל זמן שאינה נגמרה אדוקה באשכול וגדילה ונגמרה מגוף התרנגולת. ל"א מאוירא קא רביא לאחר שנולד והולך וגדל הילכך עיקר גידולו אינו מאמו אבל ביצה מגופה דתרנגול' רביא והדבר מוכיח שלאחר שיצאת אינה גדילה משום הכי מודו רבנן לשון הירושלמי:

א"ל רבא לרב הונא כו'. אלישנא קמא למ"ד טרפה יולדת ללישנא בתרא למ"ד טרפה אינה יולדת שיחלא קמא שהיו כבר באשכול בשעה שנטרפה התרנגולת: **מלא תרווד.** במסכת נזיר (דף נ:): מפרש שיעורו:

הבאה מאדם חי. ואח"כ מת: **רבי אליעזר מטמא.** דגופיה הוא ועד כאן לא פליגי רבנן עליה כו'. [ל"א ועיקר] דאפילו בחייו נמי מטמא ר"א דאבר מן החי מטמא במגע ובמשא ובאהל כאבר מן המת בהעור והרוטב (חולין קכח): אבל באפרוח אפי' ר' אליעזר מודה דיקרב דהא גופא אחרינא הוא וגוף זה לא היה במעי הטרפה:

לבתר דאסרחא. אחר שהסריחה הביצה יצא זה ממנה וכשהסריחה פקע איסורא דהואי עפרא בעלמא הלכך מותר זה שיצא ממנה אחר כך:

לא, א

"כל האסורין לגבי מזבח - ולדותיהן מותרין. רבי אליעזר אומר: ילד טרפה - לא יקרב על גבי המזבח."

למאן דאמר: טרפה יולדת²¹² - משפחת לה כגון שנטרפה ולבסוף עיברה. ובהא פליגי:

דרבי אליעזר סבר: זה וזה גורם - אסור. ורבנן סברי: זה וזה גורם - מותר.

למאן דאמר: טריפה אינה חיה - משפחת לה כגון שעברה ולבסוף נטרפה. ובהא פליגי:

דרבי אליעזר סבר: עובר ירך אמו הוא. ורבנן סברי: עובר לאו ירך אמו הוא.

אמר רב הונא:

מודים חכמים לרבי אליעזר באפרוח ביצת טרפה - שאסור.

מאי טעמא?

עד כאן לא פליגי עליה דרבי אליעזר, אלא בולד בהמה דמאורא קא רביא, אבל ביצת טרפה, מגופה דתרנגולתא קא רביא - אפילו רבנן מודו.

אמר ליה רבא לרב הונא:

תניא דמסייע לך:

"מלא תרווד דימה הבאה מאדם חי. רבי אליעזר מטמא, וחכמים מטהרין."

עד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא ברימה, דפירשא בעלמא הוא. אבל ביצה דמגופה דתרנגולת הוא אפילו רבנן מודו.

אמר ליה אביי:

אדרבה, איפקא מסתברא:

עד כאן לא פליגי רבי אליעזר עלייהו דרבנן אלא ברימה, דאיקרין אדם מחיים "רימה", דכתיב: **"ותקות אנוש רמה וכן אדם תולעה"**²¹³ (איוב כה, ו).

אבל גבי ביצה: אימת גדלה?

לכי מסרחא,

וכי אסרחא עפרא בעלמא הוא, אפילו רבי אליעזר מודה!

ועוד תניא בהדיא:

"מודה רבי אליעזר לחכמים:

באפרוח ביצת טרפה - שמוותר!"

אמר ליה:

אי תניא - תניא.

²¹² שיטה מקובצת. גירסת וילנא: (אינה) ילדה

²¹³ אף מי אנוש רמה וכן אדם תולעה

21. לא, א

רש"י

הכי נמי דאסירא. והא אמר לעיל דמוקצה הוא ואסור באכילת כרשינין אבל דלאו מוקצה לא. חלב רותח שחרית. כל ימיו:

הואיל ויכולה לעמוד. על אותו חלב של שחרית מעת לעת בלא שום אכילה אחרת וכשהגיע מעת לעת חזרה וינקה הלכך כל גדילתה ממנה היא ואפילו אכלה דברים אחרים בינתיים:

"רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:

בשרה שניקה מן הטרפה - פסולה מעל גבי המזבח".

מאי טעמא?

אילימא דמפטימא מינה ממנה - אלא מעתה האכילה פרשיני עבודה זרה הכי נמי דאסירא!?

אלא תני רבי חנינא טריטאה קמיה דרבי יוחנן:
כגון שהניקה חלב רותח משחרית לשחרית.
הואיל ויכולה לעמוד עליה מעת לעת.

22. לא, א

רפ"י

רק בכל אות נפשך (תאכל) בשר. בפסולי המוקדשין מוקמינן לה בסיפרי דבי רב: איכא דאמרי תזבח ואכלת בשר אין לך בו היתר אכילה אלא משעת זביחה. לאפוקי חלב וגיזה דהנאה דמחיים היא אבל פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ולא מייתר ליה לואכלת למדרש ולא לכלביך ומהך דרשא משמע דלכלביך שפיר דמי דהכי משמע אתה לא תאכל קודם זביחה כלומר לא תתהני מחיים אבל כלביך דלאחר מיתה הוא אפי' בלא זביחה שפיר דמי ופודין את הקדשים להאכילן לכלבים תרי תנאי נינהו והכי מוקמינן (בשחיטת חוליו) (דף קב):

"כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁנַּעֲשׂוּ טְרֵפָה - אֵין פּוֹדִין אוֹתָן. שְׂאִין פּוֹדִין אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֻלָּבִים"

מָנָא הָנִי מִיָּלִי?

דְּתַנּוּ רַבְּנָן:

"תּוֹבַח" ²¹⁴ (דברים יב, טו) - וְלֹא גִיזָה.

"וְאָכַלְתָּ" - וְלֹא לְכֻלָּבֵיךָ.

"בְּשָׂרָה" - וְלֹא חֵלֶב.

מָנָאן שְׂאִין פּוֹדִים אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֻלָּבִים."

אִיכָא דְאָמְרִי:

"תּוֹבַח וְאָכַלְתָּ" - אֵין לָךְ בְּהֵן הֵיתֵר אֱלָא מִשְׁעַת זְבִיחָה וְאִילָךְ.

קָסָבֵר: פּוֹדִין אֶת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכֻלָּבִים.

הדרן עלך כל האסורין

²¹⁴ רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר מברכת ה' אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל